

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

 РЕПУБЛИКА СРБИЈА АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА КОСОВО И МЕТОХИЈА УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ - ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ ПРИШТИНА - КОСОВСКА МИТРОВИЦА			
ПРИМЉЕНО 09. 04. 2026 ГОДИНЕ			
ОЈ	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
0815	116	1	1

ИЗВЕШТАЈ МЕНТОРА О ЗАВРШНОМ МАСТЕР РАДУ

I ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме Анастасија (Дејан) Ристић
2. Датум рођења, општина, Република: 05.01.2001. године, општина Смедеревска Паланка, Република Србија
3. Година уписа на мастер академске студије права 2024/2025
II НАСЛОВ МАСТЕР РАДА
„Пореске олакшице код пореза на додату вредност”
III ПРЕГЛЕД МАСТЕР РАДА
<p>Мастер рад под називом „Пореске олакшице код пореза на додату вредност” урађен је на 65 страница компјутерски обрађеног текста. Рад садржи Уводна разматрања, седам глава (1-7), Закључак, попис коришћене литературе и Изјаву о ауторству.</p> <p>У Уводном делу рада је указано на значај и циљ ПДВ-а као кључног облика опорезивања. Истиче се улога пореских олакшица као инструмента економске и социјалне политике, као и њихов утицај на буџет и привреду.</p> <p>Прва глава посвећена је теоријском оквиру пореза на додату вредност, историјски развој пореза, појам и карактеристике, место у пореском систему, принцип пореске неутралности, начин функционисања и различите моделе ПДВ-а у свету.</p> <p>Друга глава обрађује пореске олакшице у систему пореза на додату вредност. Бави се појмом и врстама пореских олакшица, њиховом економском улогом, утицајем на друштво и привреду, као и начинима њихове примене и комбиновања са другим подстицајима.</p> <p>Трећа глава бави се пореским олакшицама код пореза на додату вредност у Републици Србији. Анализира конкретне олакшице у Србији, укључујући оне са и без права на одбитак претходног пореза, као и посебне случајеве и проблеме у пракси.</p>

Четврта глава односи се на снижене стопе ПДВ-а као вид пореских олакшица. Објашњава основне и снижене стопе ПДВ-а у Србији, на које производе и услуге се примењује, као и њихову економску оправданост и утицај на потрошњу и инфлацију.

Пета глава рада обрађује подстицајне и повраћајне механизме као облик пореских олакшица. Обухвата механизме повраћаја ПДВ-а, посебне режиме опорезивања и различите подстицајне мере, нарочито за инвестиције и привредне субјекте, уз практичне примере.

Шеста глава односи се на ризике и ограничења пореских олакшица, разматра могуће негативне стране пореских олакшица, попут злоупотребе, смањења буџетских прихода и ограничења њихове ефикасности.

У седмој глави мастер рада кандидаткиња се бави компаративном анализом пореских олакшица у пореској пракси других држава. Посебну пажњу посветила је усклађености система ПДВа Србије са међународним стандардима, као и могућностима унапређења система пореских олакшица у Србији на основу упоредне анализе пореске праксе.

У Закључку су сумирани главни налази рада и завршна разматрања о улози и значају пореских олакшица у ПДВ систему.

IV ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА РАДА

Одабиром теме кандидаткиња је правилно уочила друштвену и научну оправданост истраживања ове проблематике.

Према праву на одбитак претходног пореза разликују се две врсте пореских ослобођења у систему ПДВ. Пореска ослобођења са правом на одбитак претходног пореза подразумевају да порески обвезник који врши промет одређених добара или услуга не мора да обрачунава ПДВ на крају ланца, али истовремено има право да одбије ПДВ који је претходно платио приликом набавке робе или услуга. На овај начин се обезбеђује пореска неутралности, јер се избегава ефекат „нагомилавања“ пореза у фазама прометног циклуса. Најзначајнији пример ове врсте ослобођења јесте извоз добара, који подразумева да се роба која се извози из Србије ослобађа ПДВ, а порески обвезник има право да одбије порез који је платио његов претходник у прометном циклусу (у производњи или набавци робе). Ово ослобођење омогућава домаћим привредним субјектима да своје производе извозе на међународно тржиште по конкурентним ценама. Кандидаткиња уочава да

пореска ослобођења са правом на одбитак претходног пореза подстичу економски развој, алије са административно-технички аспекта поступак ослобођења сложенији јер за остваривање права на одбитак претходног пореза од пореских обвезника захтева одређена документација (вођење прецизне евиденције, поседовање извозне декларације, транспортне потврде и рачуна). Пореска ослобођења без права на одбитак претходног пореза представљају такав вид ослобођења од ПДВ када се порески обвезник ослобађања од плаћања ПДВ али не може одбити претходни порез. То значи да трошак претходно плаћеног ПДВ-а остати на терету пореског обвезника за кога је ово ослобођење прописано. Примери ових ослобођења су финансијске услуге, осигурање и посредовање у осигуравајућим пословима, промет непокретности, услуге у области образовања, социјалне заштите, здравства и културе. Применом ослобођења без права на одбитак претходног пореза постиже се, с једне стране, пореска прихватљивост за државу, јер се претходни порез не враћа, а с друге стране, обезбеђује се да одређене активности и сектори нису прекомерно оптерећене ПДВ-ом, што би могло угрозити њихову стабилност или доступност за грађане.

Један од типова пореских олакшица у систему ПДВ су снижене стопе, које се примењују за опорезивање појединих категорија роба и услуга важних за основне животне потребе становништва (као што су прехранбени производи, лекови, комуналне услуге). Уместо да се одређена роба или услуга у потпуности ослободи од плаћања ПДВ-а, порески терет се ублажава применом снижене стопе. Тиме се ствара компромис, између фискалног циља, са једне стране, јер омогућава прилив прихода у државну касу и по тим сниженим стопама, и цена роба и услуга, са друге стране, које остају прихватљиве за грађане. Са социјалногаспекта, снижене стопе омогућавају да основне животне намирнице и услуге буду приступачне, што је значајно нарочито за домаћинства са мањим примањима. Са економскогаспекта, снижене стопе подстичу потрошњу одређених категорија роба и услуга, чиме се, посредно, утиче наповећање производње. Међутим, један од најчешћих аргумената критике снижених стопа ПДВ-а јесте да се не постижу очекивани дистрибутивни ефекат. Иако домаћинства са ниским примањима на овај начин остваре уштеду у порезу, плаћајући нижу цену роба и услуга, у апсолутним износима већи део користи понекад остварују богатије домаћинства, јер купују више роба и користе више услуга. Поред тога, услед примене снижених стопа ПДВ државе трпе значајне фискалне губитке, нарочито акоснижене стопе обухватају велику групу производа

и услуга. Упркос томе, снижене стопе ПДВ-а и даље постоје у пореским системима савремених држава. На овај начин пореска политика прилагођава пореска решења према економским и социјалним циљевима без потпуне промене пореске структуре.

Посебну пажњу кандидаткиња је посветила ризицима и ограничењима код пореских олакшица у систему ПДВ, наводећи да могу утицати на ефикасност пореског система и стабилност државног буџета. Тако се може догодити да порески обвезници могу користити олакшице на начин који није у складу са законом (нпр. фиктивне трансакције, непотпуна документација) чиме долази до нарушавања пореске неутралности и тржишне конкуренције, али и смањењем пореских прихода. Ограничења у примени пореских олакшица односе се на фискалну, административну и економску димензију. Превелики број различитих олакшица утиче на административну сложеност и повећава трошкове опорезивања. Уз то повећан је ризик од грешака и кашњења у обрачуну и плаћању пореза. До ограничења у економском смислу може доћи у ситуацији када привредни субјекти своје активности прилагођавају због пореских бенефита а не због стварне тржишне оправданости. То негативно утиче на усмеравање инвестиција и правилну расподелу ресурса. Такође, превелики број и врста олакшица може смањити транспарентност пореског система, што може довести до слабије информисаности пореских обвезника и потрошача о робама и услугама на које се примењују пореске олакшице, али и до повећања могућности за пореску евазију. Важан је и правни аспект примене олакшица. Сложени и нејасни прописи могу довести до различитих тумачења у примени, што отежава пореску контролу и повећава број спорних ситуација пред судовима и пореским органима.

V ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ РАДА И ИСТРАЖИВАЊА

Истражујући ову тематику кандидаткиња је указала на сложеност проблематике пореских олакшица ПДВ-а. Путем ових мера, одређена добра и услуге постају приступачније грађанима, а привредни субјекти подстичу на повећање производње извоз робе. Пореске олакшице не само да су значајне са социјалног аспекта, јер олакшавају живот грађанима, већ и са економског аспекта, јер доприносе јачању домаће привреде и повећању њене конкурентности на међународном тржишту. Тиме, пореске олакшице у ПДВ-у нису само „попуст на

порез“, како закључује кандидаткиња, него стратешки инструмент пореске политике који спаја економију и социјалну политику.

Међутим, битан предуслов за остваривање жељених ефеката јесте добро организован систем, са јасно утврђеним нормативним оквиром са прецизираним бројем пореских олакшица и условима коришћења. Уколико се олакшице не примењују правилно, могу се јавити негативни ефекти, као што је губитак прихода за државни буџет, нарушавање тржишне конкуренције, као и могућности злоупотреба од стране појединих пореских обвезника којима се отвара простор за пореску евазију. Само уколико се правилно примењују олакшице постају инструмент који повезује економски развој и социјалну заштиту. Њима се може подстицати привредни раст, кроз побољшање конкурентности предузећа, подстицати инвестиције и развој сектора битних за националну економију. Такође, смањење пореског оптерећења омогућава већем броју људи приступ основним производима, лековима, књигама или услугама образовања и здравства. Тиме је држава у могућности да унапреди животни стандард становништва без наношења штете буџету, јер задржава стабилне и предвидиве приходе.

VI КОНАЧНА ОЦЕНА МАСТЕР РАДА

Одабиром ове тематике, кандидаткиња се упустила у тежак задатак истраживања. Пореске реформе са краја прошлог века су имале за циљ смањење пореских олакшица у пореским системима. Имајући у виду да се ради о пореским олакшицама код једног од најважнијих пореза савремених држава, поставља се питање њиховог места и улоге у постојећим системима пореза на додату вредност. Током овог истраживања кандидаткиња је показала да поседује одлично познавање материје на основним и мастер студијама права. Такође, имајући у виду комплексност теме, кандидаткиња је успела да учини одговарајућу надоградњу том основном знању као и адекватну интерпретацију теоријских мишљења и ставова. Структура рада је добро постављена, јер рад, обухватајући сва релевантна питања, представља заокружену целину. Приликом писања овог рада кандидаткиња је консутовала је релевантну домаћу и страну литературу и одговарајућа правна акта, које је коректно интерпретирала. Поштујући стандарде академског писања, тему је изложила јасним и разумљивим стилом писања, владајући правничком терминологијом, као и терминологијом пореског права. На основу темељне и

прецизне анализе кључних питања извела је правилне и логичке закључке и уз одговарајућу методологију писања мастер рада показала да поседује потребан ниво технике за писање овакве врсте рада. На основу свега наведеног може се закључити да мастер рад под називом „Пореске олакшице код пореза на додату вредност“ у потпуности задовољава све прописане стандарде мастер рада.

VII ПРЕДЛОГ

На основу изложеног, ментор предлаже да се мастер рад под називом „Пореске олакшице код пореза на додату вредност“ прихвати и да се кандидаткињи одобри одбрана истог.

МЕНТОР

Зимент Сузана